

При укладенні договору доручення брокерам рекомендується приймати до уваги той факт, що згідно з ч.2 ст.392 ЦК України "довіритель має право відмінити доручення, а повірений відмовитися від нього в будь-який час", що є підставою для припинення договору доручення. Тому в договорі доручення повинно бути передбачене не лише відшкодування збитків, понесених брокером при виконанні доручення, але й компенсація тих збитків, які він понесе у вигляді гарантованого забезпечення або його частини, начисленого за угодою з гарантованого внеску цього брокера в клірингову палату.

Система гарантованого забезпечення реалізується для клієнта лише посередньо через більш високі штрафи та пені, які сплачуються брокером у випадку невиконання своїх обов'язків (включаючи обов'язки, які в дійсності буде виконувати Клірингова палата), а також через можливе включення в розділ "Відповідальність сторін" обов'язку брокера компенсувати відповідними фіксованими платежами за затримку чи зрив угоди з вини контрагенту клієнта.

Біржовий рух в Україні переживає спад, який є характерним для економіки країни в цілому. Однак, незважаючи на це, біржова справа продовжує розвиватися. Передумови для розвитку клірингових систем, які обслуговували б біржовий ринок, вже існують в Україні. Однак чинне законодавство не регулює такі системи, в наслідок чого їх створення значно ускладнюється. Існує реальна необхідність в організації механізму розрахунків між учасниками біржового ринку, охоплюючого біржі України та здатного задовольняти їх потреби в частині прискорення розрахунків.

Надійшла до редколегії 10.03.2000

А.В. Прокопенко

САНАЦІЯ БОРЖНИКА ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ

У зв'язку із загостренням фінансової кризи в Україні питання банкрутства набуло надзвичайно актуального значення. Неплатежі до бюджетів різних рівнів, відповідних цільових фондів, у відносинах між суб'єктами підприємницької діяльності тощо, вже переросли в хронічну хворобу, яка призводить багатьох до крайньої межі – банкрутства. На жаль, можна констатувати, що банкрутство за українським законодавством раніше в переважній більшості випадків означало ліквідацію підприємства - боржника. Водночас ліквідація боржника була не вигідна в першу чергу кредиторам, оскільки при розпродажу майна банкрута їхні вимоги, як правило, не задовольнялися в повному обсязі.

Серед підприємств, справи про банкрутство яких розглядалися, значний відсоток був таких, що тимчасово потрапляли в скрутне становище і за умови проведення їх санації чи реструктуризації могли б розрахуватися з боргами і продовжувати діяльність. Однак через недосконале законодавство того періоду, відсутність належного теоретико-методичного забезпечення санації та процесів державної фінансової підтримки багато підприємств ставали потенційними банкрутами. Такий стан речей спостерігався у нашій державі починаючи з 1992

р., коли був прийнятий Закон України "Про банкрутство" [1, ст.440] і який діяв до цього часу, але з 1 січня 2000 р. вступив в дію новий Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" [2, ст.378], який урахував майже всі зауваження щодо процедури санації, що сприяло більш чіткому визначенню самого поняття санації та регламентації її процедури, а також надійнішому захисту інтересів як кредиторів та боржників, так і самих санаторів.

Як відомо, слово *санація* означає оздоровлення (лікування). В даному випадку йдеться про оздоровлення фінансово-майнового стану боржника [3, с.157].

Санація – це система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнання боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, боргів і капіталу та (або) зміну організаційно правової та виробничої структури боржника; реструктуризація підприємства, тобто здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зокрема шляхом його поділу з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи, що не підлягає санації, якщо це передбачено планом санації, на зміну форми власності, управління, організаційно правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентноспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів [2, ст. 378].

Санатори — це особи, які бажають своїми коштами чи майном взяти участь у санації боржника, тобто перебрати на себе всі борги боржника або певну їх частину, що дало б змогу припинити справу про банкрутство. Фізичні особи та (або) юридичні особи, які виявлять бажання взяти участь у процедурі санації боржника подають розпоряднику майна заяву про участь у санації боржника.

Арбітражний суд при провадженні справи про банкрутство за клопотанням або згодою комітету кредиторів має право винести ухвалу про проведення санації боржника та призначення керуючого санацією. Санація вводиться на строк не більше 12 місяців. Комітет кредиторів приймає рішення про погодження кандидатури керуючого санацією, вибір інвестора (інвесторів), схвалення плану санації боржника, якого протягом трьох місяців з дня винесення ухвали про санацію боржника керуючий санацією зобов'язаний подати комітету кредиторів для схвалення. План санації повинен містити заходи щодо відновлення платоспроможності боржника, зокрема ними можуть бути: реструктуризація підприємства; перепрофілювання виробництва; закриття нерентабельних виробництв; відстрочка та (або) розстрочка платежів або прощення (списання) частини боргів, про що укладається мирова угода; ліквідація дебіторської заборгованості; продаж частини майна боржника; зобов'язання інвестора про погашення боргу (частини боргу) боржника, зокрема шляхом переведення на нього боргу (частини боргу) та його відповідальність за невиконання взятих на себе

зобов'язань; продаж майна боржника як цілісного майнового комплексу (для недержавних підприємств); одержання кредиту для виплати вихідної допомоги працівникам боржника, які звільняються згідно з планом санації. Інвестор (інвестори) за умови виконання зобов'язань, передбачених планом санації, може набувати прав власності на майно боржника відповідно до законодавства та плану санації.

Одним із методів державної фінансової допомоги підприємствам є санаційна підтримка у формі повного або часткового викупу державою акцій підприємств, що перебувають у фінансовій кризі. Особливе значення має фіскальна підтримка, пов'язана із стимулюванням лізингової форми фінансування виробничо-технічних санаційних заходів. Основне значення лізингу як санаційного інструменту полягає в можливості залучення до процесу виробництва найсучасніших технологій за відсутності не тільки необхідних для здійснення капіталовкладень фінансових ресурсів, а й достатнього для виходу на фінансовий ринок кредитного забезпечення.

Виходячи з проведеного нами аналізу методів санації, можна зробити висновки, що новий закон "Про відновлення..." дійсно урахував майже всі зауваження щодо процедури санації, що сприяло більш чіткому визначенню самого поняття санації та регламентації її процедури, а також надійнішому захисту інтересів як кредиторів і боржників, так і самих санатоів, а використання того чи іншого методу санації вже залежить від конкретних обставин та характеристик підприємства боржника.

Надійшла до редколегії 20.01.2000

Список літератури:

1. Відомості Верховної Ради України. 1992. №31.
2. Відомості Верховної Ради України. 1999. №42.
3. Пилипенко А.Я., Щербина В.С. Господарське право: Курс лекцій. К., 1996.

О.В. Літвінова

СТРАХУВАННЯ ВАНТАЖІВ У МІЖНАРОДНИХ ПРАВИЛАХ: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОМЕРЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ

З давніх часів людина намагалася захистити себе від різного виду небезпек. Однією з найефективніших форм такого захисту було і залишається страхування. Сутність страхування полягає в тому, що збитки, які суб'єкт може отримати від тієї чи іншої небезпеки розподіляються між декількома особами, які знаходяться у подібних умовах по відношенню до настання визначеної небезпеки.

У господарській діяльності при укладанні угод з використанням товарів неможливо обійтись без їх транспортування. І, звичайно, суб'єкти господарської діяльності бажають захистити себе від втрати товару від тієї чи іншої небезпеки, що виникає на різноманітних шляхах сполучення, укладанням договорів страхування вантажів.